

ГРАНИЧНИЙ ВЕТЕРИНАРЕН КОНТРОЛ В УСЛОВИЯ НА ЕВРОИНТЕГРАЦИЯ

Изследваните същност и задачи на органите за ветеринарен и ветеринаромедицински контрол, систематизирано особености на осъществявания ветеринарен контрол на граничните пунктове в условия на евроинтеграция

С приемането на страната ни в Европейския съюз, България става източна граница на съюза. На граничните контролно-пропускателни пунктове (ГКПП) се извършват различни видове граничен контрол: паспортно-визов, митнически, ветеринаромедицински контрол и карантина, контрол на транспортните средства, фитосанитарен контрол и карантина, здравен контрол.

Предмет на изследване в настоящата статия е осъществявания ветеринарен контрол на граничните пунктове.

Целта, която се поставя, е да се проследи технологията на контрола при внасянето и транзита на пратки от животински произход, като се акцентира върху новостите при осъществяването му в условия на евроинтеграция.

Нетарифните мерки, които се прилагат в ЕС, са регламентирани освен в законодателството на Общността и в националното. Едни от тях са ветеринарният контрол за живи животни и продукти от животински произход, риба и рибни продукти.

I. Ветеринарен контрол

Граничните инспекционни ветеринарни пунктове (ГИВП) се одобряват със заповед на министъра на земеделието и горите. В нея се посочват местоположението на пункта, списъка с продукти, за които е одобрен и някои допълнителни ограничения за конкретни продукти. В страната има 8 лицензирани гранични инспекционни ветеринарни пункта¹. Два от тях ще бъдат във Варна и в Бургас.

Към ГИВП се предявяват общи и специфични изисквания². Някои гранични пунктове са одобрени за продукти за човешка консумация, които се съхраняват при определени температурни режими, а други са одобрени за категории продукти, които се съхраняват под определен температурен режим.

¹ ЗАПОВЕД № РД – 09-338 от 2002 г. за вноса на месо, месни и рибни продукти през определени митнически пунктове.

² НАРЕДБА № 47 за изискванията към граничните инспекционни ветеринарни пунктове и условията за провеждане на граничен ветеринарен контрол. Д ъ р ж а в е н вестник бр.43, 2006, чл. 1.

В обхвата на граничний ветеринарний контроль на внасяните суровини и храни от животински произход се включва:

- Проверка на документацията;
- Проверка за идентичност;
- Физическа проверка.

Проверката на документацията включва проверка на ветеринарния сертификат и другите придружаващи пратката документи. Целта е да се установи автентичността и валидността на документите и съответствието между информацията, съдържаща се във ветеринарния сертификат, с данните в другите документи. Чрез компютърната система за обмен на информация трябва да се провери дали е направен отказ за допускане на пратката от друг ГИВП. Ако пратката от продукти се превозва по въздух или по море, се извършва проверка за установяване на съответствието на данните в манифестите на самолета или на кораба.

Проверката за идентичност изисква да се установи дали има съответствие между пратката и информацията, посочена в сертификата или в другите документи, придружаващи пратката. Освен това се проверява наличието на печата и здравните маркировки, с които се доказва страната и предприятието на произход, както и тяхното съответствие с отразеното, в придружаващите пратката документи. Установява се и съответствието на етикетирането с нормативните изисквания и наличието на пломби на транспортното средство. Проверява се целостта на поставените пломби и дали техните номера съвпадат с тези, отразени в документите.

Целта на **физическата проверка** е да се установи дали внасяните продукти отговарят на изискванията на общността и могат ли да се използват според предназначението им. Тя се осъществява посредством органолептичния метод, физически или химически тестове, вземане на проби за лабораторни изследвания. **Проверяват се:**

- Условищата в транспортните средства, за да се установи дали има нарушаване на хладилната верига;
- Теглото на пратката с посоченото във ветеринарния сертификат и др. документи;
- Опаковките и пликите, за да се установи дали отговарят на нормативните изисквания;
- Температурата и температурния режим по време на превоза.

Въвеждането на митническата територия на страната на месо, месни и рибни продукти се извършва според изискванията посочени във ветеринарномедицинското разрешително за внос. Извършват се документални и физически проверки. За тази цел вносителят (собственикът) попълва и изпраща първата част на “Декларацията за гранични ветеринарни проверки на продукти” на ГКПП, посочен във ветеринарномедицинското разрешително за внос. Това се прави не по-късно от 24 часа преди въвеждането на стоката на митническата територия на

страната. Проверката на стоките се извършва от граничния ветеринарен инспектор преди въвеждането им на митническата територия на страната. Осъщественият от него контрол се документира с попълване на втората част от декларацията. След това той изпраща същата по факс до МБ и регионалната ветеринарномедицинска служба (РВМС), на територията на която се намира складът, обявен във ветеринарномедицинското разрешително за внос. Екземпляр от декларацията остава в граничния ветеринарен пункт.

Физическата проверка на стоката се извършва от митническите и ветеринарните инспектори при пристигането и разтоварването ѝ в склада. Тя се изразява в поставяне на стоката под възбрана от ветеринарния инспектор и вземане на представителна средна проба от партидата посочена във ветеринарномедицинския сертификат, който придружава стоката. Взетата проба от всяка една партида се разделя на три части. Всяка част се опакова, пломбира и подпечатва от ветеринарния и митническият инспектор. Първата част от пробата се изпраща в лаборатория на Националната ветеринарномедицинска служба, която се определя със заповед на генералния директор, за изследване на годността. Втората част на пробата се предава на собственика на стоката или вносителя, а третата част се съхранява от органите на ДВСК. Разходите по извършения лабораторен анализ се заплаща от собственика на стоката.

В случай, че се превозват обемисти продукти, официалният ветеринарен лекар проверява пакетите или пробите преди сензорния преглед, физическите, химическите и лабораторните тестове. Извършените контролни действия се документират от него, чрез затваряне и поставяне на печат на всички отворени опаковки и повторно поставяне на пломба на всички отворени контейнери. Номерата на поставените пломби се записват в сертификата и в другите документи, придружаващи пратката.

Вземането на проби от пратката за лабораторни изследвания се извършват, за да се определят остатъците от замърсители, патогенни микроорганизми, замърсяване с опасни вещества и доказателства за промяна. Официалният ветеринарен лекар на граничния пункт информира органите на държавния ветеринарно-санитарен контрол по местоназначение за изследване на пратката и отразява резултата от изследва.

Основните задачи на органите за граничен ветеринарномедицински контрол се изразяват в³:

- контролиране вноса, износа и транзита на животни, суровини и продукти от животински произход;
- проверка на ветеринарните документи, придружаващи пратката;
- недопускане вноса на пратки без редовни ветеринарни документи.

³ НАРЕДБА за граничните контролно-пропускателни пунктове. Д ъ р ж а в е н вестник, бр. 54, 2002, посл. изм. 85, 2006, чл.19, чл.20.

Внасянето на суровини и храни от животински произход е съпътствано от редица ветеринарномедицински изисквания⁴:

- да са с произход от трети за ЕС страни;
- пратката да отговаря на ветеринарномедицинските изисквания за внасяне в ЕС;
- пратката да е придружена с ветеринарен сертификат.

Ветеринарният контрол на ГИВП при внос и транзит на стоки се извършва от официалния ветеринарен лекар (ОВЛ), който се подпомага от ветеринарни техници. Този контрол се извършва съвместно с митническите органи. Всяка пратка продукти, предназначена да бъде внесена или транзитирана през територията на страната, подлежи на граничен ветеринарен контрол и се придружава от оригинален ветеринарен сертификат, оригинални ветеринарни и други документи. Те се издават от компетентен държавен орган и служат за идентифициране на пратката. Ветеринарният сертификат се подписва и подпечатва от компетентния държавен орган на страната на изпращане.

Вносът на храни, съдържащи продукти от животински и растителен произход се разрешава само при условие, че пратката е придружена със сертификат.

Продуктите подлежащи на ветеринарни проверки на граничните инспекционни ветеринарни пунктове, са посочени в приложение № 1 към чл. 1, ал.2⁵.

Документите и таксите, които се изискват от ветеринарномедицинските служби при ветеринарния контрол при влизане в страната⁶ са:

- Ветеринарномедицинско разрешение за внос;
- Оригинален ветеринарен сертификат, придружаващ всяка пратка.

При ветеринарномедицинския контрол се заплащат такси в размер, определен с тарифа № 8 за таксите, които се събират нето в сертификата.

Митническите органи разрешават внасянето на продуктите само ако преди това са извършени ветеринарни проверки, издаден е ветеринарен сертификат и са платени таксите за ветеринарен контрол. Ветеринарният сертификат, придружаващ пратката с продукти, предназначена за внасяне, се издава в четири екземпляра. Едното копие от него се изпраща на митническите органи, а оригиналът и другите два екземпляра се изпращат на официалния ветеринарен лекар на граничния пункт.

Официалният ветеринарен лекар, след като извърши проверката, задържа оригиналния документ и предоставя заверени копия от тях на отговорното за пратката лице. След това издава ветеринарен сертификат на български език, като дава на вносителя копие от него. На края изпраща на митническите органи оригиналния сертификат. Ветеринарният сертификат придружава пратките, докато те се намират под митнически надзор или пристигнат до първия склад

⁴ НАРЕДБА № 43 за общите ветеринарномедицински изисквания при внасяне на суровини и храни от животински произход. Д ъ р ж а в е н вестник, бр.43, 2006, чл.2

⁵ НАРЕДБА № 46 за общите ветеринарномедицински изисквания при внасяне на суровини и храни от животински произход. Д ъ р ж а в е н вестник, бр. 43, 2006, чл.2.

⁶ НАРЪЧНИК за преминаване през ГКПП на РБ. София, 2000.

(предприятіе), за който са предназначени. Митническите органи дават митническо направление на стоките след извършване на ветеринарните проверки.

Осъщественият от ветеринарния инспектор контрол се документира с попълване на т. 2 от Декларацията за гранични ветеринарни проверки на продукти, като посочва какво е неговото решение за пратката. Той може да разреши вноса или да го откаже.

На всеки ГИВП се водят няколко регистъра:

– Регистър на пратките, за които е било отказано и които са били изнесени извън страната;

– Регистър на взетите проби на ГИВП за лабораторни изследвания;

– Регистър, съдържащ информация за продуктите

– Дневник, в който се отразяват резултатите от извършените ветеринарни проверки.

Ръководството на дейността на органите за граничен ветеринарномедицински и фитосанитарен контрол се осъществява от министъра на земеделието и горите. При внос на стоки с животински и с растителен произход от страни нечленки на ЕС, контролът на границата се осъществява съвместно с митническите органи и ветеринарния инспектор.

От момента на присъединяване на страната ни към ЕС, започват да се прилагат европейските норми. В тази връзка Националната ветеринарномедицинска служба е длъжна всеки месец да уведомява Европейската комисия за резултатите от извършените лабораторни изследвания.

Чрез компютъризираната система за обмен на информация официалният ветеринарен лекар на граничния пункт изпраща до Районната ветеринарномедицинска служба на територията, на която се намира мястото на получаване на продуктите, допълнителна информация. Това се прави, когато:

– продуктите са предназначени за държава-членка или част от нея, за която има специфични ветеринарномедицински изисквания,

– внасянето е разрешено за специфични цели;

– резултатите от взетите проби за анализ не са известни при напускане на граничния пункт.

Когато тези продукти са предназначени за друга държава-членка, официалният ветеринарен лекар е длъжен да предприеме мерки за проследяване на пратката до нейното пристигане в тази държава. Той изпраща допълнителна информация и в случаите, когато резултатите от взетите проби за анализ не са известни при напускане на граничния пункт. В този случай от Националната ветеринарномедицинска служба се изисква да предостави на Европейската комисия списък на предприятията за преработка на тези продукти, намиращи се на територията на страната.

Митническият инспектор на ГКПП поставя пломба на пратката, когато вносът е разрешен, като посочва нейният номер в т. 2 от Декларацията за граничен

ветеринарномедицински контрол. След това той разрешава “вдигане на стоката”. Тя остава под възбрана от органите на ДВСК в склада до окончателното решение за нейното освобождаване и реализация.

Транзитното преминаване на продукти през територията на РБ се разрешава при определени условия. Първото условие е продуктите да идват от трета страна, от която внасянето и транзитното преминаване не са забранени на територията на държавите-членки. Второто условие за допускане на транзита е, той да е предварително разрешен от органите на ГИВП, на който ще бъдат представени продуктите за извършване на ветеринарна проверка. Третото условие е собственикът или лицето, отговорно за товара, предварително се е задължило да приеме обратно пратката, ако страната на местоназначение откаже внасянето на продуктите.

При транзитното преминаване пратките се придружават освен с ветеринарен сертификат и легализиран превод на оригинала. За транзитно преминаващите животни се изисква представяне на ветеринарномедицинско разрешение за транзитно преминаване през Република България.

В обхвата на контрола се включва: проверка на документацията, проверка за идентичност и физически проверки. Проверките за идентичност не са задължителни, когато продуктите се превозват по въздух или по море при условие, че не се разтоварват или пратката се прехвърля от един на друг самолет или кораб.

Физическата проверка се извършва само ако има съмнения за наличието на риск за здравето на хората и животните. Проверката се извършва след като е извършена документална проверка и резултатите от нея показват, че продуктите не отговарят на ветеринарномедицинските изисквания за внасяне.

Транзитно преминаващата пратка се поставя под митнически надзор в пломбирани транспортни средства или в контейнери, без да се разтоварва и трябва да напусне територията на ЕС пред ГИВП не повече от 30 дни след напускане на входящия пункт. Пратката се поставя под митнически надзор на входния ГИВП. За целта официалния ветеринарен лекар чрез компютърната система за обмен на информация уведомява изходящия ГИВП, че е допуснал транзита на пратката с продукти. За да се установи дали пратката е напуснала територията на ЕС, официалният ветеринарен лекар на изходящия граничен пункт удостоверява в сертификата, че пратката е напуснала страната, като изпраща копие от него до входящия граничен пункт.

Новите реалности в България, след приемането ни като пълноправен член на ЕС, й отреждат задачата да защитава външните граници на съюза, посредством ефективен граничен ветеринарномедицински контрол. Целта е да не се допуска внасянето или транзитното преминаване в/или през територията на Общността на продукти от животински произход, които не отговарят на нормативните изисквания и застрашават здравето на хората.